

Közös történelem szlovák szemmel: igazságok és torzítások

Augustín Marko - Pavol Martinický: A szlovák-magyar viszony- múlt és jelen a tények tükrében. Bratislava, 2006. Demokrácia és Humanizmus Védelmében Szlovák Társaság. 50 p.

A két szerző a kiadást megvalósító, az impresszumban jelzett társaság elnöke, illetve alelnöke. A kiadványhoz Ladislav Deák, a nálunk is ismert történész írt előszót. Ebben arra utal, hogy a mai magyar kormány és a szlovákiai magyar kisebbség vezetői által igényelt etnikai megoldás a Jugoszlávia felbomlása után történt népiirtáshoz hasonló eseményekhez vezetne (!). Ugyanakkor csak egyetérteni lehet azzal a megfogalmazásával, hogy a múlt problémáinak emlegetése ma anakronizmus. A könyv maga azonban nem követi ezt az elvet, mert minden esetben az 1918 előtti és persze az 1938-45 közti helyzettel, illetve az akkori magyar nemzetiségi politikával érvel.

A szerzők a szlovákok betelepítésétől kezdve jól tagoltan tekintik át a viszony alakulását napjainkig, de a voltaképpeni történeti rész csak a könyv negyedrészt teszi ki. A többi az aktuális helyzettel foglalkozik: a magyar kisebbségi vezetők igényeivel és ezek támogatásával a magyar kormány által, Bős-Nagymaros kérdésével, a nemzetközi fórumok bekapcsolásával. Fő mondanivalójuk, hogy a területi autonómia követelése az állam destabilizálásához, majd a terület magyarok által történő megszerzéséhez vezet. Ezért tiltakoznak ismételtelen az autonómiaigények ellen.

A történeti részben nem kevés jogos kritika hangzik el a történeti Magyarországon végbement asszimilációról, akárcsak a mai Magyarország kisebbségi politikájának árnyoldalairól. Érvelésükben rámutatnak, hogy a magyar kormány akkor volt hajlandó kisebbségi jogokat adni, amikor már asszimilálta a kisebbségeket. A csernovói sortűzzel kapcsolatban is van igazsága a szerzőknek, de ennek emlegetése pont az, amire az előszóban Ladislav Deák mint anakronizmusra utal. Hivatkoznak Jászai (!) Oszkár magyar miniszterre, állítva, hogy a dualizmus idején a magyarok hárommillió nemzetiségit asszimiláltak. A megállapítás a húszas évekből származik, de Jászit úgy idézik, mintha még mindig miniszter lett volna.

Általában bizonyos tények elhallgatása az, aminek következtében nem tárgyilagos az általuk festett kép, pedig mindig az objektivitásra hivatkoznak. A legnagyobb elhallgatás abban áll, hogy a második világháború alatti Tiso-féle államról egy szó sem esik, a könyvben a Csehszlovák Köztársaság kontinuus 1918-tól 1993-ig. Sőt már a müncheni egyezmény és az első bécsi döntés óta hadiállapotban van a németekkel.

Az 1848-as forradalom kapcsán szó esik a szlovák felkelőkről, utána pedig arról, hogy sok felkelőt kivégeztek, de arról nem, hogy ezeket nem a szlovák felkelésben való részvétel miatt végezték ki. Említik, hogy Magyarország négy ízben vezetett hadsereget Csehszlovákia ellen (1919, 1938, 1939, 1968), és területet is foglalt. Hogy 1919-ben csak néhány hétre, 1968-ban pedig egyáltalán nem, az megint nem kerül szóba.

A magyarországi szlovákok 1920 utáni létszámát túlbecsülik: szerintük a csehszlovák határ mentén százezer szlovák élt, és Trianon következtében Csehszlovákiában csak valamivel több magyar volt, mint ahány szlovák Magyarországon. Az sem állja meg a helyét, hogy a második világháború után Magyarország az 1938-as egész területet követelte volna. Valójában csak Romániával szemben volt területi követelése, mert az sem volt győztes ország. Az 1946-os magyar-szlovák lakosságcserével kapcsolatban arról hoznak számadatokat, hogy mennyivel több szlovák jelentkezett, mint ahányat a magyar statisztika kimutatott.

A szerzők arra hivatkoznak, hogy Selepčeni (Szelepcsényi) és Rudnay esztergomi érsekek szlovákok voltak, ami igaz, de nem tűnik perdöntő érvek a szlovákok elnyomásának bizonyítására. Petőfi, Csernoch János és Kossuth ősei is szlovákok voltak (ezzel kapcsolatban az asszimiláció viszont nem kerül elő).

A pártállami rendszer is megkapja a magáét. A kommunizmus idején üldözték a szlovákokat, szerintük ezért történt meg, hogy sokan, akik reszlovakizáltak, vagyis visszatértek szlovák őseik nemzetiségére, utólag mégis magyarnak vallották magukat.

A szerzők ismételten hivatkoznak Tilkovszky Lóránt könyveire, nyilván azzal a céllal, hogy bizonyítsák, akad magyar történész is, aki egyetért velük. (Nos, ebben a recenzióban mi is sok mindenben igazat adtunk nekik!)

A könyv végén Eduard Beneš 1945 utáni kijelentését idézik, aki szerint nem szabad engedni a kisebbségek követeléseinek, mert akkor bekövetkezik az állam felosztása. Ez a lezárás logikus folytatása a szerzők korábbi megállapításának, amely szerint a szlovákiai magyar kisebbségi vezetők végcélja az államhatárok megváltoztatása. Az erre felhozott bizonyítékok azonban nem eléggé meggyőzőek.

Bár a könyv túlnyomórészt 20. századi kérdésekkel foglalkozik, a végén közölt hat térkép közül kettő a nagymorva állam területét mutatja be, az egyikén még Erdély legnagyobb része is oda tartozik a másik ennél mérsékeltebb, a cseh területet sem jelzi, csak a morvát.

A kötetet angol és német nyelven is megjelentették. Csak remélni lehet, hogy gondosabb nyelvi előkészítéssel, mert a magyar szövegben a „magyar elnyomás” több ízben is ly-nal „súlytja” a szlovákokat. És a két másik kiadásban talán nem hagyták benne azt az apró elírást, hogy 1943-ban Károlyi Mihály volt a magyar miniszterelnök, aki tárgyalni szeretett volna a szövetségesekkel.

Mint láthatjuk, van sok igazság is abban, amit a két szerző elmond, de sok az elhallgatás és az inszINUÁCIÓ is. (Abból, hogy a szlovákiai magyar vezetők szerint a magyarok lakta területen a szlovákok is tudjanak magyarul, például azt az igényt olvassák ki, hogy egész Szlovákiában mindenkinek kellene tudnia magyarul.)

Igazságok, félreértések, félremagyarázások. De meg kell mondani, hogy az angol vagy a német szöveg olvasója, aki nem ismeri a kérdést, és ebből a könyvből kíván tájékozódni, könnyen lehet, hogy magáévá teszi a szerzők álláspontját. Ezért is kellett, röviden bár, de foglalkozni a kötetel.

Niederhauser Emil